

Antica Menac
Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb

Morfološke i tvorbene pojave u anglicizmima ruskoga hipijevskog slenga

U ruskom hipijevskom slengu sedamdesetih i osamdesetih godina, kako ga donosi rječnik F. I. Rožanskog, anglicizmi zauzimaju najveće mjesto. Proučavajući njihove morfološke i tvorbene karakteristike, autorica opaža da se u njima leksička značenja izriču engleskim slobodnim morfemima, a gramatička značenja ruskim, nikada posuđenim, vezanim morfemima. Kod imenica postoji tendencija muškog roda. Imenice prolaze kroz nultu, kompromisnu i potpunu transmorfemizaciju, a pridjevi i glagoli samo kroz potpunu.

1. Žargoni posebnih socijalnih i drugih skupina, koliko se god jedni od drugih razlikovali, imaju kao zajedničku crtu nastojanje određene skupine da se izdvoji od ostalih, pa da i njezin govor bude za druge što manje razumljiv. Time se učvršćuje unutrašnja veza između članova skupine i prekida se, ili bitno smanjuje, komunikacija s drugim skupinama ili širom jezičnom zajednicom.

Na taj se način stvaraju posebni žargoni prema radu kojim se određena skupina bavi (žargoni radnika, obrtnika, stručnjaka), prema hobijima i zabavama (športaša, glazbenika, kartaša), prema socijalnom statusu (kažnjenika, kriminalaca), prema dobi (učenika, studenata) i dr.

Neki od takvih žargona¹ ne zadiru duboko u jezičnu strukturu te se često ograničavaju na uski terminološki sloj riječi i sveza. Drugi opet grade svoje oso-

1 Osim termina *žargon* upotrebljavaju se i termini *sleng*, *šatrovački* (*govor*), rjeđe *argo*. O tome su kod nas pisali J. Hamm (1939), A. Šoljan i I. Slamnig (1955), M. Kuzmanović (1970), A. Antoš (1972), K. Pranjić (1973), B. Radaković (1973), V. Muhvić (1974), T. Sabljak (1981), R. Vidović (1993) i dr. Svi oni ne povezuju te termine s istim nijansama značenja, a i vrijeme čini svoje, pa se ponekad daje prednost jednom, a ponekad drugom od njih. *Žargon* se, mislim, i do sada odnosi na govore »otvorenijih« skupina kao što su razni stručnjaci, obrtnici, umjetnici i sl. Za »zatvorenije« skupine (kažnjenici, kriminalci, pa i hipiji) mislim da su više u upotrebi *sleng* i *šatrovački*.

bitosti na različitim jezičnim razinama, pa barijere između tih govora i književnoga jezika postaju veće i složenije. To ovisi i o izboru sredstava koja se pritom upotrebljavaju i o njihovu međusobnom odnosu. Ponekad su to tvorbeni sredstva vlastitog jezika (ili dijalekta), ili pak elementi iz drugih jezika, koji mogu biti uzeti kao gotove posudnice, adaptirane prema suodnosu jezika i na temelju pravila kontaktne lingvistike² ili namjerno mijenjani radi stvaranja različitih efekata. U slučaju uzimanja elemenata iz drugih jezika zahvaćaju se razne jezične razine: fonološka, morfološka, tvorbeni, sintaktička, semantička i stilistička. Ponegdje se primjenjuju postupci izvan razina, kao što su (osobito u dječjim govorima) premetanje slogova, dodavanje ili oduzimanje glasova ili slogova i dr.

2. Hipijevski sleng može u različitim sredinama imati različite karakteristike već prema tome koliko je hipijevski pokret u njima rasprostranjen i kako se uklapa u širu sredinu.

Uvid u jedan tip hipijevskog slenga, konkretno u sleng ruskih hipija, prvenstveno onih u velikim gradovima (najviše u Moskvi i Sankt–Peterburgu, u manjoj mjeri u drugim), daje nam knjiga F. I. Rožanskoga *Сленг хиппи. Материалы к словарю*. Premda nevelika opsega (63 stranice manjega formata), taj leksikografski rad ozbiljno i znalčki pristupa obradbi 600 rječničkih jedinica, koja može zadovoljiti kako jezikoznance tako, vjerujem, sociologe, psihologe i druge proučavatelje mladenačke problematike.

Materijal obuhvaća riječi i sveze riječi, nastale 70–ih i 80–ih godina, tako da se mnoge od onih iz prve polovice 70–ih godina već osjećaju kao zastarjele: žargon toga tipa, odnosno njihovi elementi, mogu se mijenjati i zastarijevati istom brzinom kojom nastaju i promjene u skupini koja ih stvara i rabi. Osim jedinica koje se izravno odnose na hipije uključene su i neke iz slenga narkomana, švercera, rok–glazbenika i drugih.

Po podrijetlu se obrađene jedinice dijele na dvije osnovne skupine. Prvu predstavljaju riječi (i sveze) ruskoga podrijetla koje nastaju a) tvorbenom izmjenom ruskih riječi (ili davno usvojenih posudnica), npr. со́вок (prema советский, 'sovjetski') — '*pristalica sovjetske ideologije*'; 'SSSR'; депре́сник, депре́сник (prema депрессия) — '*depresija*'; b) promjenom značenja ruskih riječi, npr. га́сить ('gasiti') — '*tući*'; лист ('list') — '*paketić tableta*'; кисло́та ('kiselina') — '*LSD*'; при́ход ('dolazak') — '*početak djelovanja narkotika*'; c) stvaranjem kratice od prvih slova ruske sveze riječi, npr. 'клуб любителей 'хиппи' — '*klub ljubitelja hipija*'. Drugu skupinu u hipijevskom slengu predstavljaju prerađene riječi stranih jezika, gotovo isključivo engleskoga.

Ovdje ćemo se pozabaviti nekim morfološkim i tvorbenim osobinama koje su karakteristične za riječi engleskoga podrijetla u ruskom hipijevskom slengu.

2 V. npr. teoretske postavke u Filipović (1986)

3. I površnim pogledom na te riječi možemo opaziti da njihov izbor nema za cilj, kao što inače najčešće biva u jezičnom posuđivanju, da se pomoću njih označe osobe, predmeti i pojave karakteristični za stvarnost jezika davaoca (ovdje za englesku odnosno američku stvarnost), koja treba da postane i dijelom stvarnosti jezika primaoca (ovdje ruske stvarnosti). To je osobito vidljivo u riječima svakodnevne uporabe, koje tvore osnovni fundus svakoga jezika, pa engleske posuđenice odnosno tvorenice u ruskoj jezičnoj okolini znače samo zamjenu običnoga neobičnim, poznatoga nepoznatim, a to upravo omogućuje spomenutu težnju za jezičnom izolacijom određene skupine. Takve su posuđenice a) imenice sa značenjem osobe (iako inače u istom značenju postoje ruske riječi ili davno udomaćene posuđenice), npr. 'бразер (E brother, R брат) 'brat', 'воркер (E worker, R ра'бочий) 'radnik', гер'ла (E girl, R 'девушка) 'djevojka', b) imenice sa značenjem predmeta, npr. 'ботл (E bottle, R бу'тылка) 'boca', 'наиф (E knife, R нож) 'nož' i c) imenice s drugim značenjima, npr. скул (E school, R 'школа) 'škola', 'сайз (E size, R раз'мер) 'veličina' i dr.

Takav je slučaj i kod pridjeva: iako je u normalnoj upotrebi ruski pridjev s istim značenjem, u slengu se formira novi od engleske osnove. Tako se paralelno s ruskim pridjevima 'белый, 'маленький, моло'дой u slengu formiraju novi od engleske osnove: вай'товый (E white), лит'ловый (E little), ян'говый (E young).

Isti je slučaj i s glagolima: iako je u normalnoj uporabi ruski glagol s istim značenjem, u slengu se formira novi od engleske osnove: paralelno s ruskim glagolima 'спрашивать, спать, смо'треть imamo u hipijevskom slengu ас'кать (E ask), 'слипать (E sleep), 'лукать (E look).

4. Morfološke pojave.

4.1. Rod imenica. Imenice engleskoga podrijetla koje nalazimo u rječniku hipijevskoga slenga pripadaju u najvećem broju slučajeva (58) muškomu rodu, u čemu se ogleda princip *tendencije muškoga roda*.³ Ženski rod nalazimo samo u 6 primjera, a srednji se rod u tom materijalu ne pojavljuje. Rod tih imenica uvijek ovisi a) o odnosu roda i spola, b) o završetku imenice. Ruski jezik, kao što je poznato, ima tzv. prirodno–gramatički rod, u kojemu po načelu prirodnoga roda spol živih bića (ovdje samo ljudskih bića) određuje rod odgovarajućih imenica, a po načelu gramatičkoga roda imenice se raspodjeljuju u rodove prema završetku osnovnog oblika. Tako i muški rod imenica u ovom tipu posuđenica iz engleskog jezika nalazimo, na temelju načela prirodnoga roda, u imenica koje označuju muške osobe, npr. 'фазер (E father) 'otac', мэн (E man) 'muškarac', 'драмер (E drummer) 'bubnjar'⁴. Na temelju načela gramatičkoga

3 V. Filipović (1986: 130, 6.3.4.7.)

4 Tu se pojavljuju i neke imenice muškoga roda, koje označuju osobe kako muškoga tako i ženskoga spola, npr. 'бэбис/ 'бэбик/ бэб(и)ёнок (E baby) 'dijete', 'чайлд/чилд (E child) 'dijete', 'пэрэнт (E parent) 'roditelj' i izvedenica muškoga roda za oznaku osobe ženskoga spola гер'лэньш (E girl) 'curica, curičak'.

roda nalazimo muški rod u imenica koje u osnovnom obliku završavaju na suglasnik⁵, kao što i u engleskom završavaju na suglasnik bilo u ortografiji ili u izgovoru, ili u jednom i drugom. U ruskom onda glase 'бaтл (E bottle) 'boca', 'хайр (E hair) 'kosa', 'рекорд (E record) 'gramofonska ploča'.

Malobrojne imenice ženskoga roda koje označuju žensku osobu svrstavaju se po načelima prirodnoga roda u ženski rod: 'мазер (E mother) 'majka', гер'ла (i njezine izvedenice, v. niže u 5.2.) (E girl) 'djevojka', 'пункерша (prema E punk) 'pankerica', кан'трушница (prema E country) 'seljakinja', 'провинцијалка'. Prema načelima gramatičkoga roda svrstavaju se u ženski rod one imenice kojima se na osnovu dodaje nastavak –a: та'жха (prema E tie) 'kravata', 'драга (E drug) 'droga'. Budući da su u ruskom prirodnom rodu sadržani i elementi gramatičkoga roda, taj nastavak –a, koji implicira čitav deklinacijski sustav, nalazimo i u grupi imenica koje označuju ženske osobe; izuzetak je imenica 'мазер⁶, koja završava na suglasnik.

4.2. Broj imenica.

4.2.1. Множина imenica muškoga roda. Pored redovnog nastavka za nominativ množine –ы/–и u ovim se anglicizmima češće nego u književnom jeziku susreće nastavak –a/–я. Tako nalazimo –ы/–и: флэт, –'ы (E flat) 'stan', 'чайлд/чилд, –'ы (E child) 'dijete', 'пипл, –'ы (E people) 'narod', 'čovjek', 'бэбик, –и (E baby) 'dijete'; –a/–я: 'фэйс, –'а (E face) 'lice', 'батон, –'а (E button) 'dugme', 'бэбис, –'а (E baby) 'dijete'; oba tipa nastavaka za nominativ množine moguća su kod imenica: 'драхвер –'а i –ы (E driver) 'vozač', 'пункер, –'а i –ы (E punker) 'panker' i dr.

4.2.2. Pluralia tantum. Među proučavanim imenicama upotrebljavaju se samo u množini, prema navodima rječnika, imenice tipa шу'зы (E shoes) 'cipele', муста'ша (E moustache) 'brkovi', ай'зы (E eyes) 'oči'.

4.2.3. Singularia tantum. Samo u jedнини upotrebljavaju se imenice kao 'клоуз/кросес (E clothes) 'odjeća', ток (E talk) 'razgovor', лав (E love) 'ljubav', 'лайф (E life) 'život', 'прайс (E price) 'novac; cijena'.

4.2.4. U nekim se slučajevima ista imenica upotrebljava samo u jedнини (u jednom značenju) i samo u množини (u drugom značenju). Tako 'кантри (E country) kao Sg. t. znači 'vikendica', a kao Pl. t. кан'тры znači ljudi sa sela; провинцијалци'; 'сайз (E size) kao Sg. t. znači 'veličина', a kao Pl. t. сай'зы znači 'velike ženske grudi'. Imenica 'хайр (E. hair) kao Sg. t. i njezina množина хай'ры kao Pl. t. upotrebljavaju se u ista dva značenja: 'дуга хипијевска коса; коса уопће'.

5 U deklinacijskom sustavu te imenice dobivaju još multi gramatički nastavak u nominativu i druge nastavke u ostalim padežima.

6 U rječniku Rožanskog, koji inače pruža neke gramatičke informacije, nije navedeno (ni izričito ni u okviru primjera), da li se imenica мазер sklanja. Daje se samo podatak da ulazi u kategoriju *singularia tantum*.

Imenica 'полис (E police) kao Sg. t. znači 'policija', a kao normalna imenica s množinskim oblikom поли'са znači 'policajac'.

4.2.5. Prelaženje drugih vrsta riječi u imenice.

4.2.5.1. Engleski broj postaje ruskom imenicom muškoga roda:

ван, ва'нок (E one) '1 rubalj', *kovanica/ novčanica od 1 rublja*
'файф, фай'фок, фай'фушник (E five) 'novčanica od 5 rubalja'
тэн, тэ'нок (E ten) '10 rubalja', 'novčanica od 10 rubalja'

4.2.5.2. Engleski pridjev postaje ruskom imenicom muškoga roda:

грин, 'грюник (E green) 'dolar'
'дабл (E double), prema W. C., u izgovoru [dabl ju: 'si]: 'zahod'

4.2.5.3. Engleski prilog postaje ruskom imenicom muškoga roda:

'даун (E down) 'depresija'.

4.3. Glagolska gramatička značenja. Glagoli nastali od engleske osnove dobivaju u ruskom gramatička značenja karakteristična za ruski jezik, u prvom redu značenje *glagolskoga vida*, tj. *nesvršenosti* i *svršenosti*. Glagoli proučavanoga korpusa imaju u svom osnovnom obliku (engleska osnova + ruski glagolski sufiks + gramatički nastavci) redovno značenje nesvršenoga vida, npr. вор'к/а/ть (E work) 'raditi', ринг/о'ва/ть (E ring) 'telefonirati'. Svršeni vid postiže se prefiksima za oznaku *trenutne radnje*, npr. от/фэйсо'вать (E face) 'ćušnuti', *početka radnje*, npr. за/'найтать (E night) 'zanočiti', *radnje ograničena trajanja*, npr. по/'ситать (E sit) 'posjediti', i *kraja radnje*, npr. на/ас'кать (E ask) 'izmoliti', ili sufiksima za oznaku *jednokratnosti radnje*, npr. лук/'ну/ть (E look) 'pogledati'. Sustav uključuje i povratne glagole, npr. митинго'вать/ся (E meet) 'sastajati se'.

5. Tvorbene pojave

5.1. Transmorfemizacija imenica.

Prema načelima transmorfemizacije⁷ nalazimo i u ovom tipu imeničkih posuđenica primjere

a) *nulte transmorfemizacije*, kad se model i replika sastoje od samoga slobodnog morfema, npr. 'чейндж/ченч (E change) 'zamjena', 'найт (E night) 'noc', 'вайн (E wine) 'vino', скул (E school) 'škola';

b) *kompromisne transmorfemizacije*, kad se model sastoji od slobodnog i vezanog morfema, koji se morfološki ne adaptiraju, pa i vezani morfem zadržava u anglicizmu engleski oblik, npr. 'драйвер (E driver) 'vozač', хич'хайкер (E hitch-hiker) 'autostoper', 'зипер (E zipper) 'patentni zatvarač', 'бритиш (E British) 'Englez';

7 Vidi Filipović (1986), Filipović (1990), Filipović i Menac (1995)

c) *potpune transmorfemizacije*, kad se model sastoji od slobodnoga i vezanog morfema, ali se vezani morfem zamjenjuje istoznačnim ruskim morfemom, npr. дрин'кач pored 'дринкер (E drinker) 'pijanac', драм'сист⁸ pored 'драмер (E drummer) 'bubnjar'.

5.2. Imenički sufiksi.

5.2.1. Sufiksi za oznaku osoba.

5.2.1.1. Imenice muškoga roda.

Sufiks –ник (sam ili uz druge sufikse):

фри'лавник (E free love) 'pristalica slobodne ljubavi'

кан'трушник (E country) 'čovjek sa sela; provincijalac'

беспрай'совник (E price) 'čovjek bez novca'

Sufiks –шик:

'stopÿik (E stop) 'autostoper'

Sufiks –ёр:

аскёр (E ask) 'žicar, onaj koji traži novac'

Sufiks –ач:

дрин'кач (E drink) 'pijanac'

5.2.1.2. Imenice ženskoga roda.

Sufiks –ниц(а) (uz druge sufikse):

кан'трушница (E country) 'žena sa sela; provincijalka'

Sufiks –ш(а) (uz druge sufikse)

'пункерша (E punk) 'pankerica'

5.2.1.3. Suodnos sufiksā za oznaku osoba muškoga i ženskog spola naden je ovdje u dva slučaja:

Sufiksi (–ер) — (–ер)ш(а): 'punker — 'пункерша

Sufiksi –ушник — ушниц(а): кан'трушник — кан'трушница

Mogle bi se očekivati ženske imenice uz navedene muške:

хич'хайкер, фри'лавник, беспрай'совник i dr.⁹

5.2.2. Sufiksi za oznaku predmeta, pojava i dr.

5.2.2.1. Imenice muškoga roda.

Sufiks –ник (sam ili uz druge sufikse):

бѣзник (E birthday) 'rođendan'

беспрай'совник (E price) 'besparica'

'стопник (E stop) 'autokarta'

рин'гушник (E ring) 'notes za telefonske brojeve'

хай'ратник (E hair) 'vrpca za glavu'

8 Sufiks –ист u ruskom jeziku vrlo je dugo u upotrebi i smatra se potpuno udomaćenim. Vidi Filipović i Menac (1995)

9 U rječnicima hrvatskoga slenga nalazimo i *friend* — *friendica*. Vidi Sabljak (1981) i Vidović (1993). U rječniku Rožanskoga (1992) zabilježena je samo imenica muškoga roda *френд*.

фай'сушник (E face) 'lice'
фэй'фушник (E five) 'novčanica od 5 rubalja'

Sufiks –няк:

клоуз'няк (E clothes) 'odjeća'

Sufiks –ок:

фай'фок (E five) 'novčanica od 5 rubalja'

тэ'нок (E ten) '10 rubalja'

ва'нок (E one) '1 rubalj'

5.2.2.2. Imenice ženskoga roda.

Sufiks –ух(а):

та'юха (E tie) 'krawata'

5.2.3. Sufiksi za deminutivno–hipokoristično značenje.

5.2.3.1. Imenice muškoga roda.

Sufiks –ёнок:

бэб(и)'ёнок (E baby) 'djetešce'

пип'лёнок (E people) 'dijete'

Sufiks –ик:

'бэбик (E baby) 'djetešce'

'гр'ник (E green) 'dolar'

Sufiks –ёныш:

герл'ёныш (E girl) 'djevojče', 'curičak'

Sufiks –уш/ник:

фай'фушник (E five) '5 rubalja', 'petak'

5.2.3.2. Imenice ženskoga roda.

Sufiks –иц(а):

гер'лица (E girl) 'djevojčica', 'curica'

Sufiks –ушка(а):

гер'лушка (E girl) 'djevojčica', 'curica'

5.3. Transmorfemizacija pridjeva. U korpusu koji nam je na raspolaganju iz materijala ruskoga hipijevskog slenga ne nalazimo primjere *nulte transmorfemizacije*¹⁰ ni *kompromisne transmorfemizacije*, nego dosta velik broj primjera s *potpunom transmorfemizacijom*, u kojoj se pridjevi tvore od engleske osnove i ruskih tvorbenih sufiksa, na koje se dodaju ruski pridjevski nastavci za rod, broj i padež.

5.3.1. Pridjevski sufiksi. Sufiks –ов– ima gotovo univerzalnu upotrebu i preuzeo je sva pridjevska značenja, tako da se ostali sufiksi rabe rijetko.

10 U ruskom su jeziku inače u upotrebi pridjevski anglicizmi u obliku nulte transmorfemizacije фер (E fair), хаки (E khaki, khakee), макси (E maxi), мини (E mini), миди (E midi). Vidi Filipović i Menac (1995)

5.3.1.1. Sufiks –ов–:

мэ'новый (E man) 'muški'
 гер'ловый (E girl) 'ženski'
 ол'довый (E old) 'star'
 ян'говый (E young) 'mlad'
 брэн'довый (E brand new) 'potpuno nov'
 кан'тровый (E country) 'seoski', 'provincijski'
 вай'товый (E white) 'bijel'
 е'ловый (E yellow)¹¹ 'žut'
 кре(й)'зовый (E crazy) 'lud', 'izludjući'
 ску'ловый (E school) 'školski'
 фрэн'довый (E friend) 'prijatelj'

i dr. — Tim se sufiksom tvore i pridjevi od imenica koje znače nacionalnu pripadnost:

брити'шовый (prema 'бритиш 'Englez') (E British) 'engleski'
 стэйт'совый (prema 'стэйтс 'Amerikanac') (E United States) 'američki'
 френ'човый (prema френч 'Francuz') (E French) 'francuski'
 джапэ'новый (prema джапэ'на Pl. t. 'Japanci') (E Japanese) 'japanski'
 джор'джовый (prema 'джордж 'Gruzijac') (E Georgian) 'gruzijski'

5.3.1.2. Sufiks –к–:

'пункерский (E punk) 'pankerski'

5.3.1.3. Sufiks –ав–:

хэй'равый (E hair) 'dugokos'

5.3.1.4. Sufiks –ат–:

хай'ратый (E hair) 'dugokos'

5.3.1.5. Sufiks –аст–:

хай'растый (E hair) 'dugokos'

5.4. Transmorfemizacija glagola. Kao i u ruskom književnom jeziku, tako je i u korpusu ruskog hipijevskog slenga zastupljena samo potpuna transmorfemizacija, tj. na engleski slobodni morfem dodaju se ruski sufiksi i nastavci. Tipično je za ovaj korpus da se glagoli ne tvore posuđenim sufiksima tipa –ир–, –изир–, koji su u književnom jeziku karakteristični za glagolske posuđenice, nego samo pravim ruskim sufiksima.

5.4.1. Glagolski sufiksi.

5.4.1.1. Sufiksi nesvršenih glagola.

11 Pri adaptaciji pridjeva yellow u е'ловый došlo je do preklapanja dijela engleske osnove –ow– i ruskoga sufiksa –ов–.

5.4.1.1.1. Sufiks –а–:

вор'кaть (E work) 'raditi'
 'итaть (E eat) 'jesti'
 'кa'мaть (E come) 'dolaziti', 'ići'
 лaй'кaть (E like) 'voljeti'
 рин'гaть (E ring) 'telefonirati', 'nazivati'
 'кисaтьcя (E kiss) 'ljubiti se'
 вен'тaть¹² (E go, went) 'ići'
 ски'пaть¹³ (E skip) 'odlaziti', 'bježati'

5.4.1.1.2. Sufiks –ова–:

пpaйco'вaть (E price) 'opskrbljivati novcem'
 рингo'вaть (E ring) 'telefonirati'
 митингo'вaтьcя (E meeting) 'sastajati se'

5.4.1.1.3. Sufiks –и–:

'спичит' (E speak) 'govoriti'
 'дринчит' (E drink) 'piti'

5.4.1.2. Sufiks –(а)ну– за oznaku jednokratne radnje svršenih glagola:

рингa'нyть (E ring) 'telefonirati', 'nazvati'
 лyк'нyть (E look) 'pogledati'
 скип'нyть¹⁴ (E skip) 'otići', 'pobjeći'
 чeйнджa'нyтьcя (E change) 'zamijeniti se'

5.4.3. Glagolski prefiksi za tvorbu svršenih glagola.

5.4.3.1. Prefiks за–:

зa'нaйтaть/зaнaйтo'вaть (E night) 'zanoićiti'
 зa'cитaть (E sit) 'odsjediti', 'posjediti'
 зa'cлипaть (E sleep) 'odspavati'
 зa'фaкaть/зa'фaчит' (E fuck) 'dosaditi', 'izgnjaviti'
 зa'хидaть (E hear) 'saslušati', 'poslušati'
 зa'дринчит' (E drink) 'popiti'
 зa'cтoпит' (E stop) 'zaustaviti auto'

5.4.3.2. Prefiks про–:

пpo'acкaть/пpoacк'нyть (E ask) 'upitati'
 пpo'лyкaть/пpoлyк'нyть (E look) 'pogledati'
 пpo'хидaть (E hear) 'proslušati', 'poslušati'
 пpo'дaблит'cя (E double, v. 4.2.5.2.) 'otići na WC'

12 Za razliku od drugih navedenih, ovaj se glagol ne tvori prema obliku engleskog infinitiva odnosno prezenta (*go*), nego prema obliku preterita (*went*).

13 U rječniku Rožanskog (1992) glagol ски'пaть/скип'нyть se navodi, ali nije označen kao engleska posudnica.

14 V. bilješku 13

5.4.3.3. Prefiks по–:

по'лукать (E look) 'pogledati'
по'сигать (E sit) 'odsjediti', 'posjediti'

5.4.3.4. Prefiks на–:

наас'кать (E ask) 'izmoliti', 'isprositi'
надрин'чаться (E drink) 'napiti se', 'opiti se'

5.4.3.5. Pojedinačno upotrijebljeni prefiksi об–, от–, пере–, с–, вы–, у–:

обхай'раться (E hair) 'ošišati se', 'prestati biti hipi'
отфэйсо'вать (E face) 'čušnuti'
перенай'тать/перенайто'вать (E night) 'prenočiti'
смитинг'нуться (E meet) 'sastati se'
'выдринкать/'выдринчать (E drink) 'popiti'
удрин'каться/ удрин'чаться (E drink) 'napiti se', 'opiti se'

6. Zaključci

U morfologiji i tvorbi anglicizama ruskoga hipijevskog slenga opaža se nekoliko tendencija koje su za taj jezični sloj karakteristične:

a) Na području imenica učvršćuje se tzv. *tendencija muškoga roda*. Zanimljivo je da imenice na samoglasnik (osim na –a) koje u ruski jezik inače ulaze iz drugih jezika, prvenstveno iz engleskoga, i svrstavaju se u indeklinabilnu grupu srednjega roda (tip 'шой, 'хобби, та'бу), u hipijevskom korpusu nisu uopće predstavljene. Prevladavaju imenice muškoga roda na suglasnik, a za njima, u mnogo manjem broju, imenice ženskoga roda, koje dobivaju nastavak –a.

b) Imenice se adaptiraju po principima svih triju tipova transmorfemizacije (nulte, kompromisne i potpune), a pridjevi i glagoli samo po principima potpune transmorfemizacije. Pritom je tvorba pridjeva uglavnom svedena na jedan tip. Glagoli naprotiv dobivaju brojne prefikse i sufikse za izricanje vidskih i drugih glagolskih značenja.

c) Ruski i engleski elementi imaju strogo određeno mjesto, te se leksičko značenje izriče engleskim (slobodnim) morfemom, a sva gramatička značenja ruskim (vezanim) morfemima¹⁵. Prefiksi i sufiksi stranoga podrijetla nisu upotrijebljeni.

15 Među ilustrativnim primjerima u rječniku Rožanskoga nalazi se svojevrsan prijevod s ruskoga književnog jezika na hipijevski sleng jednoga dvostiha A. S. Puškina, gdje je svaki korijen riječi zamijenjen engleskim elementom. Dvostih na ruskom glasi:

Кабы я была царица/ Молвит первая девица... U hipijevskom slengu glasi:

Кабы я была кингица/ Спитит фёрстая герлица...

Za one koji ne znaju engleski, dvostih bi svakako ostao nerazumljiv. Bar u onoj mjeri nerazumljiv kao i poznata rečenica ruskog lingvиста L. V. Ščerbe u kojoj su svi vezani morfemi ruski, a slobodni morfemi izmišljeni, odnosno ne postoje u ruskom jeziku: Глокая куздра штеко будланула бокра и кудрячит бокрѣнка.

Bibliografija

- Antoš, Antica (1972) *Osnove lingvističke stilistike*, Zagreb
- Filipović, Rudolf (1986) Teorija jezika u kontaktu. Uvod u lingvistiku jezičnih dodira. Djela JAZU, knjiga 59, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti — Školska knjiga, Zagreb 322 pp.
- Filipović, Rudolf (1990) *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku: porijeklo — razvoj — značenje*, Djela JAZU, knjiga 70, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti — Školska knjiga, Zagreb 336 pp.
- Filipović, Rudolf i Menac, Antica (1995) »Transmorfemizacija u Rječniku anglicizama u ruskom jeziku — teorija promjena«, *Filologija* 24–25, Zagreb, 101–119
- Hamm, Josip (1939–40) »Dvije–tri o govoru zagrebačkih srednjoškolaца«, *Nastavni vjesnik*, knj. 48, br. 4, 233–247, Zagreb
- Kuzmanović, Mladen (1970) »Vidni kut žargona«, *15 dana*, 2, 40–43
- Kuzmanović, Mladen (1970a) »Kreativnost žargonske tvorbe«, *Umjetnost riječi*, XIV, 129–135, Zagreb
- Matl, J. (1960), *Zum Argot im Slavischen der Gegenwart. Welt der Slaven*, 5, Wiesbaden, 334–339
- Muhvić, Vesna (1974) *Sleng u engleskom i hrvatskom* (poredbena studija), magistarska radnja, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
- Pranjić, Krunoslav (1973) *Jezik i književno djelo*, Zagreb
- Radaković, Borivoj (1973) »O zagrebačkoj šatri. Kužiš, kit, kaj je spika«, *Studentski list*, br. 3, 9. 10. 1973. Zagreb
- Рожанский, Ф. И. (1992) *Сленг хиппи, Материалы к словарю*, Санкт–Петербург — Париж, Издательство Европейского дома
- Русская грамматика, Том I, Фонетика, фонология, ударение, интонация, словообразование, морфология* (1980), Академия наук СССР, Институт русского языка, Москва
- Sabljak, Tomislav (1981) *Rječnik šatrovačkog govora*. Zagreb
- Словарь тюремно–лагерного блатного жаргона. Речевой и графический портрет советской тюрьмы. Авторы–составители Д.С. Балдалеев, В.К. Белко, И.М. Исупов. «Края Москвы» 1992
- Šoljan, Antun i Slamnig, Ivan (1955) »O šatrovačkom«, *Krugovi*, br. 1, Zagreb
- Толковый словарь уголовных жаргонов. Под общей редакцией с.П. Дубагина и А.Г. Бронникова, Москва 1991
- Vidović, Radovan (1993) »Rječnik žargona splitskih mladih naraštaja«, *Jadranske leksičke studije*, 161–203, Split

Морфологические и словообразовательные явления в англицизмах русского сленга хиппи

В сленге русских хиппи 70–тых и 80–тых годов, представленном в Словаре Ф. И. Рожанского, большую часть занимают англицизмы. Изучая их морфологические и словообразовательные характеристики, автор статьи утверждает, что их лексические значения выражаются английскими свободными морфемами, а их грамматические значения — русскими (никогда заимствованными) связанными морфемами. У имен существительных налицо »тенденция мужского рода«: среднего рода совсем нет, а женский род представлен очень слабо. В процессе адаптации существительные проходят через нулевую, компромиссную и полную трансморфемизацию, а прилагательные и глаголы подвергаются только полной трансморфемизации.